

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se na vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Pod klop metati znajo liberalci.

Kder imajo liberalci večino, ondi se godi tako: „naložimo kmetiskim prebivalcem dolžnostij in bremen, kolikor le moremo, mestnim pa, ker so ti nam največja zaslomba, naklonimo, kolikor le mogoče, političnih predprav in gmotnih dobrot“. Tako je delal oče avstrijskemu liberalizmu, bivši minister Schmerling, odkazavši trgov, mestom, trgovskim in obrtnijskim zbornicam več poslancev, nego bi jim po številu prebivalstva, po davkovskih doneskih šlo. Tako delajo še den denešnji verui njegovi sinovje, liberalni poslanci, povsod, kder imajo večino. V štajerskem zboru v Gradci gospodujejo nemški liberalci. Zato se ni čuditi, ako slišimo, kako na prošnje in zahteve iz mestnih itd. okrogov zvesto poslušajo. Gradcu na primer plačujemo vsled tega še na dalje „teater“, vzdržujemo „feuerwachterje“, a moramo žalostni in žaljeni gledati, kako se vedno prezirajo prošnje, želje in zahteve iz kmetov. Štirinajst slovenskih srenj iz kozjanskega okraja, petnajst nemških srenj iz lipniškega okraja prosilo je, naj se odpravijo ali vsaj prestrojijo okrajni zastopi. Kaj je storila liberalna večina stajerskega zbora v Gradci? No, vrgla jih je pod klop. Vrh tega pa še sklenila paragraf, vsled katerega bodo okrajni zastopi še menje ugodni kmetom in še boljje na roko mestjanom itd. Sklenili so namreč, da ima v skupini najviše obdačenih obrtnikov vsak volilno pravico, naj stane Bog vedi kde daleč zunaj okraja. Dalje vložilo je 679 nemških kmetiskih srenj prošnjo, naj se jim šolska bremena polajšajo in šolstvo skiči na 6 let ter uvedejo koristne nedeljske šole. Bilo je zastonj. Liberalci so rekli, da to ne gre pred deželni zbor ter so vse prošnje zopet vrgli pod klop. Zopet je iz nemških kmetov 700 prošenj došlo, naj se ne ženijo nemaniči, postopači, dekle in blapeci, meni nič tebi nič, na škodo srenjam, javnej mravnosti in poštenemu krščanskemu življenju. No, in tudi te prošnje vrgli so liberalni gospodje pod klop rekoč, da ne gre človeške svobode krčiti, kar je se vé tukaj le pusta in prazna

beseda. Zgodilo je se to v 11. seji deželnega zbora dne 30. junija 1880. Omenimo pa tukaj veselega srea, da so vsi naši slovenski poslanci glasovali, naj bi se prošnje kmetov uslišale. Zlasti g. Herman je v daljnem in izvrstnem govoru liberalce temeljito in pošteno oklestil očitajoč jim, koliko hudih nasledkov je uže imelo to, da so l. 1868 odpravili prejšnje politično dovoljevanje k ženitvi nemaničev. Nasvetoval je, naj se prestopi na staro navado nazaj. Tudi g. dr. Dominkuš je se krepko potegnil za koristi kmetkega stanu ter tako gotovo ustregel svojim slovenskim volilem. Jedro njegovega vrlemu govoru bilo je: krivično je srenjam vedno dolžnostij in bremen nalogati, a nebenih pravie priznavati. Toda kakor smo uže rekli, bilo je vse zastonj. Liberalna večina je bila gluha in slepa za najopravičenejše prošnje kmetkega prebivalstva. Vrgla jih je brezobzirno pod klop.

Jednakopravnost na papirji.

Postav, zakonov, zaukazov, itd. o jednakopravnosti vseh narodov, vseh jezikov imamo dosta. V djanji pa se moramo še vedno boriti, da se, n. pr. slovenščini, prizna jednakopravnost z nemščino v uradib in šolah. Zato je č. g. dr. Šuc v imenu vseh slovenskih poslancev vprašal ali „interpeliral“ ces. kralj. namestuika barona Kūbecka v deželnem zboru v Gradci: ali je slavna vlada sedaj voljna zaukazati, da se v spodnjem Štajerskem s slovenskimi strankami slovenski občuje ustmeno in pismeno, dalje poduk v slovenščini v srednjih šolah in na vseučilišči v Gradci tako uravnati, da bodo iz njih prihajajoči uradniki na spodnjem Štajerskem zmožni slovenski uradovati? G. dr. Šuc je svoje vprašanje dobro utemelil očitajoč, kako blizu 500.000 štajerskih Slovencev potreša jezikovo jednakopravnost. Kajti dotične postave, zakoni, zaukazi nahajajo se le na papirji. Uradniki še vedno uradujejo vseskozi nemški, na 3 gimnazijah podučuje se le nemški ter so nastavljeni skoro sami trdi Nemci kot profesorji.

Vsled tega Slovenci ne moremo napredovati in propadamo duševno in gmotno.“ Ces. kralj. namestnik baron Kübeck ne sluje kot poseben prijatelj Slovencev, tudi je uže vaju na takšna vprašanja odgovarjati. Vendar tokrat ni kazal več nekedanje odločnosti. Rekel je, da sedaj ne more obširnemu vprašanju podrobno odgovoriti, kar pa hoče poznej storiti. Toda pristavil je: „da je njemu v poslednjih 10. letih samo jeden slučaj znan, v katerem c. k. sodnija na slovensk dopis ni slovenski odgovorila“. V pojasnilo postavimo semkaj dopis iz Savinjske doline v „Slov. Narodu“ štev. 150. „Občinski odbor našega narodnega trga Braslovče v gorenjej savinjskej dolini je bil sklenil, da je uradni jezik občinskega urada slovenski. Ta svoj sklep je naznanil tudi c. k. sodniji na Vranskem, z dostavkom, naj c. k. sodnija blagovoli na slovenske dopise občinskega urada odgovarjati slovenski, ter sploh občini slovenski dopisovati. C. k. sodnija čisto slovenskega vranskega okraja pak je z dopisom od dne 23. febr. 1880 štv. 690 občinskemu uradu naznanila, da se ona za uradni jezik občine ne briga, da je uradni jezik sodnije nemški, in da bode nemški odgovarjala na slovenske občinske dopise. Tako se je tudi zgodilo. In ko občinski urad na nemšk dopis c. k. sodnije nij hotel odgovarjati, sklicevaje se na to, da je g. župan le slovensčine zmožen, in da je sploh ljudski jezik v občini slovenski, je c. k. sodnija na Vranskem v dopisu od dne 23. aprila t. l. štev. 1419, zopet odločno izrekla, da bode občinskemu uradu nemški dopisovala, dokler ne dobode od višjega povelja drugače ravnati. Tako je dakle z ravnopravnostjo Slovencev na slovenskem Štajerskem!

Naše poslance v Gradci pa opozorujemo na ta slučaj, ki jasno spričuje, da blagi nameni vlade pri nižjih c. k. organih dozda žalibože še niso našli prijazne podpore, slučaj, ki tudi jasno osvetljuje trdenje g. ces. namestnika v Gradci, kako c. k. uradi na slovenske vloge — „slovenski odgovarjajo“.

Gospodarske stvari.

Kdaj je pravi čas žeti razne sorte žita.

I. O času, v katerem se mora ječmen, pšenica, rž, oves itd. žeti, da postane zrnje največje redivne vrednosti, bile so misli umnih kmetovavcev v raznih časih različne ravno tako, kakor o času senenske košnje. Rastlinoslovcu so razne sorte žita in trave jednako veljavne, kajti oboje prišteva travnim plemenom. Kmetovavec pa ima gledè na pridelovanje žita celò drug namen, namreč pridelek zrnja, pri senu pa pridelek bilja. Pri žitu je toraj zrnje, pri senu pa bilje pglavitna stvar. Zguba, kateri se izpostavimo, ako žito pustimo na polji popolnoma dozoreti, ni sicer tako obduttljiva, kakor zguba, če pustimo da trava na travniku

popolnoma dozori in stara postane. Vendar pa ker se na tak način notrajna vrednost zrnja manjša in ker mnogo zrnja, če je popolnoma dozorelo, izpada, je zguba prav izdatna. Zato je po nekterih krajih navada, žita 10—14 dni prej, ko je popolnoma dozorelo, žeti, zdaj skoraj obena. Hasek takega ravnanja je trojni: prvič postane zrno težje in boljše, drugič je slama izdatnejše in večje redivne vrednosti in slednjič je čas žetve nekoliko podaljšau. V nekterih krajih so leta in leta upliv žetvinega časa na pridelek opazovali in v teh krajih se žetev tudi za celi 2 nedelji prej začne, kakor se je to pred 80 leti godilo. To velja posebno na Angleškem, čemur se je toliko bolj čuditi, ker je tamošnje podnebje dosti različno od onega po naših krajih. Tam namreč obilica mokrote in pomanjkanje soluca prevladuje in zato tam tudi poljski sadeži dosti kesneje zorijo, kakor pri nas. Okoli leta 1840 so bili zanimivi podatki in skušnje o pšenični žetvi, ktera se je o različnih časih godila. Nažel se je snop, ko je bilje začelo žolteti in je bilo zrnje v klasji še mlečno tako, da se je le rahlo stisnjeno med prsti že v močnato tvarino zmučkalo. Štirinajst dni pozneje, ko je bilje vže na blizo 20 centimetrov popolnoma žolto postalo in ko je bilo zrnje v klasji tudi že popolnoma zrelo pa vendar še nekoliko mehko, se je zopet snop pšenice nažel; zopet 14 dni pozneje ko so kmetovavci pšenico za popolnoma zrelo spoznali, ker je bilo bilje do korenine vže slamnato, se je nažel tretji snop. Iz vsakega teh 3 snopov se je 1. novembra izbralo 100 klasov, kateri so se skrbno izmlatili, da bi se mogla teža zrnja, ki je bilo v njih, na tanko določiti. Zrnje je vagalo pri prvem snopu, ki je bil še zelen nažet, 118 gramov, pri drugem, ki je bil na pol zrel nažet, 158 gramov in pri tretjem, ki je bil popolnoma zrel nažet, 140 gramov. Dobiček na teži je bil tedaj pri tistem snopu, ki je bil na pol zrel požet nasproti popolnoma zrelo požetemu žitu nekaj čez 13%. Da bi se tudi razložek v kakovosti zrnja, ki je bilo o raznih časih nažeto, natanko pozvedelo, so se vsi trije muštri na trg prinesli in tam skušen trgovec poprašal, kakšno ceno on vsakteremu izmed njih določuje. Prvemu je zvedene odložil tržne cene 11 gld., drugemu 11.50 goldinarjev in tretjemu 11.20 gld. za hektoliter.

M. Kako vinske sode čisto izmiti. Vsako leto gre dosti zlahatne vinske kaplje v kvar po nečistih in plesnivih sodih. Vzrok, da se sodi pokvarijo, je večidel ta, da, dokler so sodi prazni, začno plesniti in sicer toliko bolj, kolikor dalj časa se staro drožje in druga nesnaga v njih pušča. Iz tega se izcimijo s časom glivice, ktere potem vino v take plesnive sode natočeno pokvarijo. Taki sodi se na sledeči način dajo popolnoma osnažiti. V popolnoma izpraznjen sod se dene nekoliko litrov negašenega apna, na to se vlije vode v sod in zapilka, pa ne do trdnega, majhna luknjica se mora pustiti. Kmalò se začne